עין משפט נר מצוה

תורה אור

עבודת יו"כ עצמה

*עבודתו מחנכתו מי לא תניא *כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחנכתן הכא נמי עבודתו מחנכתו. כי אתא רב דימי אמר: אבנטו של כהן הדיוט רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון חד אמר של כלאים וחד אמר של בוץ, תסתיים דרבי הוא דאמר של כלאים דתניא אין בין כהן גדול לכהן הדיוט אלא אבנט דברי רבי, ר' אלעזר בר' שמעון אומר אף לא אבנט. אימת, אי נימא בשאר ימות השנה, טובא איכא: כהן גדול משמש בשמונה והדיוט בארבעה, אלא לאו ביום הכפורים, אמרי לא, לעולם בשאר ימות השנה ובהנך דשוין. כי אתא רבין אמר: אבנטו של כהן גדול: ביום הכפורים דברי הכל של בוץ, בשאר ימות השנה דברי הכל של כלאים, לא נחלקו אלא באבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביום הכפורים שרבי אומר של כלאים ורבי אלעזר בר' שמעון אומר של בוץ, אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא *על בשרו מה תלמוד לומר ילבש להביא מצנפת ואבנט להרמת הדשן דברי ר' יהודה, רבי דוסא אומר להביא בגדי כהן גדול ביום הכפורים שהן כשרין לכהן הדיוט. רבי אומר שתי תשובות בדבר: חדא דאבנטו של כ"ג ביום הכפורים לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט, ועוד, בגדים שנשתמשה בהן קדושה חמורה תשמש בהן קדושה קלה? אלא מה תלמוד לומר ילבש לרבות את השחקין. ואזדא ר' דוסא לטעמיה *דתניא והניחם שם מלמד שטעונין גניזה, רבי דוסא אומר שלא ישתמש בהן יוה"כ אחר. *ת"ר אירע בו פסול ומינו אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו, שני כל מצות כהונה גדולה עליו דברי ר' מאיר. ר' יוסי אומר: ראשון חוזר לעבודתו, שני אינו ראוי לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט, אמר ר' יוסי מעשה ביוסף בן אלם (א) מציפורי שאירע בו פסול בכהן גדול ומינוהו תחתיו ואמרו חכמים ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט: כ"ג משום איבה, כהן הדיוט *משום מעלין בקודש ולא מורידין. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן

הלכה

עבודתו מחנכתו. עבודת יוה"כ עצמה שאינה כשירה אלא בכהן גדול וזה עובדה מחנכתו לכהונה גדולה: **משיחתן מקדשתן.** כדכתיב (במדבר ז) וימשחם ויקדש אותם מכאן ואילך לא נמשחו כלים חדשים שנעשים שם כדאמרינן במסכת שבועות (דף טו.) אותם במשיחה: הכי גרסינן כי אתא רב דימי אמר אבנטו של כהן הדיוט רבי ור' אליעזר ברבי שמעון כו' ולא גרסינן ביום הכפורים דהא בכהן הדיוט אין חילוק (ב) ליוה"כ לשאר ימים: **אימת אילימא בשאר ימות השנה.** שכהן גדול משמש בשל כלאים וקאמר דחלוקין באבנטיהן דשל הדיוט דבוץ, טובא איכא: **אלא לאו ביום הכפורים.** דשל כהן גדול דבוץ (ג) ואשמועינן דשל הדיוט דכלאים והוא הדין להדיוט דכל ימות השנה: **לעולם בשאר ימות השנה.** דכהן גדול בשל כלאים ואשמעינן דשל הדיוט דבוץ, ודקאמרת טובא איכא: **בהנך דשוין.** באותן בגדים ששניהם שוין בהם דהיינו כתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט אין ביניהם אלא אבנט: **כי אתא רבין כו'.** בין רבין לרב דימי ליכא מידי אלא דרב דימי לא פירש הי מינייהו דאמר של כלאים והי מינייהו דאמר של בוץ ורבין פירש בהדיא רבי אומר של כלאים: **אף אנן נמי תנינא.** דרבי הוא דאמר של כלאים: **על בשרו.** גבי תרומת הדשן כתיב (ויקרא ו) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו וגו' והוה ליה למיכתב ומכנסי בד על בשרו דהא כתיב ברישיה דקרא ולבש: **ומה ת"ל ילבש להביא מצנפת ואבנט.** משום דלא כתיב אלא מדו בד ובמכנסים כתב ילבש ללמדך שהיא עבודה גמורה וצריכה ארבעה כלים: **ר' דוסא אומר להביא.** ארבעה בגדי כהן גדול ששימש בהן לפנים ביום הכפורים שכשרים להדיוט כל ימות השנה שלא תאמר והניחם שם שיהו טעונין גניזה אלא שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר: **אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים לא זהו אבנטו הכשר להדיוט.** שהרי הוא של בוץ ושל כהן הדיוט כל הימים דכלאים: **את השחקין.** שאף השחקין כשרים לעבודה, ואני שמעתי להביא שחקים דוקא משום בגדים שבשל בהן קדרה לרבו לא ימזוג בהן כוס לרבו' ואין נראה בעיני דבשלמא גבי הולכת הדשן אמרינן לקמן (דף כג:) הכי מפני שהבגדים מתבזים ומתלכלכין בהן אבל תרומת הדשן שאינו אלא מלא מחתה ליום כדאמרינן במסכת תמיד (ד' ז.) ואין שם לכלוך בגדים: **הכי גרסינן ואזדא רבי דוסא לטעמיה דתניא והניחם שם וכו'.** גבי בגדי יום הכפורים כתיב ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקודש והניחם שם: **כל מצות כהונה גדולה עליו.** לא פורע ולא פורם ואינו מטמא לקרובים ומוזהר על האלמנה ומשמש בשמונה בגדים: **אינו ראוי וכו'.** כלומר אינו משמש במקדש לא בשמנה ככהן גדול ולא בארבעה ככהן הדיוט: ***שאם עבר ועבד.** בשמונה בגדים ככהן גדול עבודתו כשירה דהא כה"ג הוא אלא דאמרו רבנן לא לישתמש משום איבה אבל בארבעה ודאי פסולה דהוה ליה חסר בגדים: **שחוזר שני לעבודתו.** לכהונה גדולה: **פשיטא.** דהא משום איבה הוא דאיפסיל: **מהו דתימא.** משום איבה נפסיל אף לאחר מיתת ראשון דאי אמרת ישמש אחריו הויא ליה צרה מחיים כאשה שהיא צרה לחבירתה דאמר זה מלפה מתי ימות וישמש הוא קא משמע לן דלא חיישינן: **הא קא חייש לשמא.** יארע בו פסול: **טומאת שכיבה.** על ידי קרי או על ידי החזות לגורא מפי עם הארץ: **נימרו אינשו לנפשייהו.**

כיון

אלא לאו ביום הכפורים. *לפירוש ריב"א דפירש הא דגבי כהן גדול כתב מצנפת ובכהן הדיוט כתב מגבעות לפי שבשל כהן גדול היתה קצרה *שהיה צריך להניח תפילין וליכא אבל של כהן הדיוט היתה רחבה שלא היה מניח ליכא אין להקשות א"כ לימא דהא איכא בינייהו די"ל כיון דאידי ואידי ממין אחד אע"ג דזו רחבה וזו קצרה לא קא חשיב ולעיל נמי דפריך במה מחנכין אותו לא בעי לשנויי במצנפת דהא לא חשיב חינוך כיון דשוין הן אלא שזו קצרה וזו רחבה:

ילבש לרבות השחקין. ואיצטריך קרא דלא תימא כי היכי דמטושטשין או מקורעין פסולין בפ' שני דזבחים (דף יח:) דכתב בהו (שמות כח) לכבוד ולתפארת ה"נ שחקים ליפסלו דאין עניות במקום עשירות וסלקא דעתך אמינא דבכל שנה יעשו בגדים חדשים קא משמע לן ובפרק ב' דזבחים (שם) תניא משוחקין כשירים וזה משמע כגירסת רש"י דאיצטריך לאשמועינן דאפילו שחקים כשירים:

כהן גדול משום איבה. הקשה ר"י מדקאמר טעמא משום איבה מכלל דמן הדין ראוי להיות כהן גדול מדאורייתא אלא גזרו ביה רבנן משום איבה ותימה אם כן מאי איצטריך לפרושי טעמא דכהן הדיוט משום מעלין בקדש וכו' תיפוק ליה מדילפינן מקרא בפרק שני דזבחים (דף יח.) דכהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה משום מחוסר בגדים וליכא למימר דהא דקאמר דלא חזי להיות כהן גדול משום איבה היינו לאחר מיתת הראשון דהא מודה רבי יוסי דאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו וי"ל דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה ובירושלמי דריש ליה מקרא ומסתברא שהדבר תלוי במלך ובאחיו הכהנים כדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא.) דינאי מלכא אוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי ואמר בתוספתא [פ"א] ובירושלמי ביוסף בן אלם מציפורי שאירע פסול בכהן גדול ושימש תחתיו ולאחר שיצא אמר אדוני המלך פר ושעיר שקרבין היום משל מי משלי או משל כהן גדול אמר לו המלך לא דייך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וכו' עד וידע שהוסע מן הכהונה*):

הלכה

[...]א פירש שכהן הדיוט יכול לעבוד תרומת הדשן מדחשיב לקמן (דף לב.) ה' טבילות וי' קידושין ולא חשיב קידוש ידים ורגלים של תרומת הדשן אע"פ שהיה צריך כמו שכתבנו בפ"ק (מ"ה) [illegible] בפרק שני (דף כב.) ובזבחים מוכח ובפרק שני דזבחים (דף כ.) קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן כו' ותנן נמי לקמן בפרק שני (שם) דיני פייסות ואי לא שייך ביום הכפורים למה לי למנות [...]ינה שהיה שם פיים לתרומת הדשן מיהו קשיא לרבינו רבי אלחנן (א"כ) דתנן לקמן בפירקין (דף כ.) בכל יום היו תורמין כו' ויום הכפורים מחצות ומפרש שם טעם משום חולשא דכהן גדול מוכח [...]יתה עבודת לילה: **לרבות** את השחקים. וכגון שלא נקרעו דתניא בפרק שני דזבחים היו בגדיו מקורעין או מטושטשין ועבד עבודתו פסולה ודריש נמי התם בד שיהיו של בוץ בד שיהיו [...] לא ידעינן מתי הם מיקרו שחקים: שני כל מצות כהונה גדולה עליו. ואומר ריב"א דמ"מ הוי הפר משל כהן שעבר שהיה קבוע בכל יום ומביא ראיה מן הירושלמי דבעי התם גבי כהן [...]בו פסול עבודתו משל מי נשמעינה מן הדא מעשה בבן אלם שאירע (בו) פסול בכהן גדול ונתמנה תחתיו ושימש בו ביום בכהונה גדולה אמר לו אדני המלך פר ושעיר של יוה"כ משל מי משלי [...]בין שאם יהו משלי אהא כהן גדול ואם משל כהן שעבר לא אהא כהן גדול ידע המלך מה אמר לו משמע שיש לו לפר ושעיר להיות קריבין משל כהן שעבר מיהו אומר רבינו שהירושלמי [...]כהן גדול כלומר קריבין משלי וא"כ דין הוא שאהא כהן גדול קבוע ולפי' ריב"א קשה קצת מדתנן במגילה (דף ט:) אין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ואמאי נקט שעבר הל"ל [...] קשה כלום דניחא ליה למינקט בעבר דהאי מילתא איתא בכל אפי' משם ואילך אין ביניהן אלא פר יוה"כ ואי הוה נקיט לכהן שיעבור הוה משמע הא אותו שעבר יש חילוק הרבה ביניהן [...]ע קצת בפרק בתרא דהוריות (דף יא:) דקתני התם אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר של יום הכפורים ועשירית האיפה וזה וזה שוין בעבודת יום הכפורים משמע כהדיא אע"פ ש[...] אפילו הכי שוה לו כהן הסגן שעבד בעבודת יום הכפורים וה"ר אלחנן פירש שאין משם ראיה דה"פ התם וזה וזה שוין בעבודת יום הכפורים של כל שנה ושנה דאע"ג דכל עבודות יום הכפורים [...]שרות הן בזה כמו בזה ומיירי כהן שעבר מקצת עבודות כשרות הן בו כגון בכהן המשמש או ודאי הוי פר יום הכפורים משל כהן המשמש שהוא טהור גמור ולא איירי מידי באותו יום [...]בר תחת כהן הרגיל לשמש שאז אפילו פר של יום הכפורים הוי משלו והוא הדין דהוה מצי למיתני זה וזה שוין לשמש בשמונה כלים וכן היא ברייתא בגמרא דהוריות (דף יב.) ולקמן בפ[...] [...]מרינן בפרק הקומץ רבה (דף יט.) מדגלי רחמנא גבי פרו של כהן דההוא שתיעה בבעלים וכו' וכן בפ"ק דסנהדרין מבלו ולא משל אחיו הכהנים אפילו הוה הפר משל ראשון ולא משל שני קרינא ביה דזכי ליה רחמנא:

*) [נ"ל גדולה]

[עי' תוס' לקמן כה. ד"ה נוטל]

כד א מיי' פ"ח מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג:

כה ב מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה יב:

כו ג מיי' פ"ח שם הלכה ג ד:

כז ד מיי' (פ"ב מהלכות תמידין הלכה י) [וצ"ל פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ד]:

*עיין בכ"מ ול"מ ותרא"ס שהניחו קושיא כתב הגהה זאת על הרב בעל עין משפט ולא מפי הגאון מהרי"ף יאלה שגגה כנ"ל

כח ה מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ה:

מסורת הש"ס

סנהדרין טו: שבועות טו.

[לקמן כד. ס. וש"נ]

הוריות יב: ע"ש מגילה ט: תוספתא פ"א

[לקמן כ: עג. הוריות יב: ברכות כח. שבת כח. מגילה ט: כא: מנחות נט. נב.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ביוסף בן אלם מציפורי שאירע: (ב) רש"י ד"ה כי אתא כו' אין חילוק בין יוה"כ לשאר ימים: (ג) ד"ה אלא לאו כו' דשל כ"ג דבוץ ולא כלאים ואתמעוטי דשל הדיוט:

רבינו חננאל

ואמ' הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג כו'. ונדחה ואמר אביי לובש שמנה ומהפך בצינורא. פי' *) עצי נורא שנמצא כי נתרבה בבגדים ועבד עבודה ונקבע בכהונה גדולה. והיפך צינורא היא עבודה. וכדרב הונא דאמר ז"ר שהיפך בצינורא חייב מיתה רב פפא אמר עבודתו לפני ולפנים היא קובעת לכהונה גדולה. כי אתא רבין אמר אבנטו של כ"ג ביוה"כ דברי הכל של בוץ. בשאר ימות השנה דברי הכל של כלאים לא נחלקו אלא באבנט כהן הדיוט לעולם דרבי אמר כלאים ור' אלעזר ב"ר [שמעון] אומר של בוץ. אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא על בשרו מה ת"ל ילבש כו'. ר' דוסא אמר לרבות בגדי כהן גדול של יוה"כ שעבד בהן לפני ולפנים שכשירין לכהן הדיוט בכל השנה רבי אומר ב' תשובות בדבר חדא אבנטו של כהן גדול ביוה"כ לא זהו אבנטו של כהן הדיוט ועוד בגדים ששימש בהן קדושה חמורה ישמש בהן קדושה קלה. ומה ת"ל ילבש לרבות שחקים אלו כולן פשוטין הם: ת"ר אירע בו פסול ומינו כהן אחר תחתיו. ר' יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו. שני אינו

*) וכן הביאו התוס' פי' זה בשם רבינו בסנהדרין די"ד ע"ב בד"ה זימרא וז"ל שם ור"ח פי' זימורא עצי נורא.

תוספות ישנים

אבנטו של כהן הדיוט בין ביום הכפורים בין בשאר ימות השנה. וא"ת כהן הדיוט למה לו אבנט ביום הכפורים י"ל שצריך לו לפני [illegible] כמי

נושא
מח' תנאים
מהו לשון
אבנטו של
כהן הדיוט
מבנה

כי אתא: ר' דימי/רבין
(בגמ' דלפנינו אין הבדל בין ר' דימי לרבין)

שלבים בבירור
אימת מח' רבי
ור"א בר"ש:
בשאר ימות השנה או יו"כ

נושא
מה דינם (תנ"ק) של ד' בגדי
כהן גדול
של יו"כ

נושא
כה"ג שאירע
בו פסול
ממנים
שני תחתיו
מה דינו
של הא'
ושל אחר
חזרתו
של הראשון
מבנה
ר' יוחנן / רב

הלכה

גליון הש"ס גמ' כה"ג משום איבה. כעין זה לקמן דף עג ע"ב: תוס' ד"ה אלא לאו. לפירוש ריב"א ע"ל דף כה ע"א תד"ה נוטל מצנפת והו"י דף עא ע"ב ד"ה ארז. עירובין לה ע"ב תד"ה מקום. סוטה דף ס ע"א תד"ה ואל יוכיח: